

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૮] ૧ એસ.સી.આર. ૧૯૫

પપ્પુ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

વિનોદ કુમાર લામ્બા અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નં. ૨૦૯૬૨/૨૦૧૭)

૧૯ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮

[દીપક મિશ્રા, સી.જે.આઈ., એ. એમ. ખાનવિલકર અને ડૉ. ડી. વાય.

ચંદ્રચૂડ, ન્યાયમૂર્તિઓ]

મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮:

કલમ ૧૪૯(૨)(એ)(૨) – મોટર વાહન અકસ્માત – વીમા કંપનીની

જવાબદારી – અકસ્માત કરનાર વાહન અનધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં

આવતું હતું તે સાબિત કરવાનો બોજો – કોના પર – હકીકતો પર, ટ્રક

બેદરકારીપૂર્વક અને ગફલતભરી રીતે ચલાવવામાં આવી, જેના પરિણામે ભોગ
 બનનારનું મૃત્યુ થયું – નીચેની અદાલતોએ ટૂંકના સંબંધમાં વીમા કંપનીને તેની
 જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરી કારણ કે તે માન્ય લાયસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા
 ચલાવવામાં આવતી ન હતી – અપીલ પર, ઠેરવ્યું: વીમા કંપની એવો બચાવ
 લેવા માટે હકદાર છે કે અકસ્માત કરનાર વાહન અનધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા
 ચલાવવામાં આવતું હતું અથવા વાહન ચલાવતી વ્યક્તિ પાસે માન્ય ડ્રાઇવિંગ
 લાયસન્સ ન હતું – સાબિતીનો બોજો વીમા કંપની પર ત્યારે જ ખસે જ્યારે
 અકસ્માત કરનાર વાહનનો માલિક તેની જાણકારીમાં રહેલી પાયાની હકીકતોની
 રજૂઆત કરે અને સાબિત કરે કે અકસ્માત કરનાર વાહનના ડ્રાઇવરને તેના દ્વારા
 વાહન ચલાવવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવ્યો હતો અને સંબંધિત સમયે તેની
 પાસે માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ હતું – હકીકતો પર, અકસ્માત કરનાર વાહનના
 માલિકે એક ડ્રાઇવરના ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ સિવાય કોઈ પુરાવો રજૂ કર્યો ન હતો,
 પ્લીડિંગ્સમાં કે પુરાવામાં કોઈ ચોક્કસ વલણ લીધા વિના કે તે જ ડ્રાઇવર
 વાસ્તવમાં સંબંધિત સમયે પ્રશ્નવાળું વાહન ચલાવવા માટે અધિકૃત હતો – વીમા
 કંપનીએ સદરહુ રજૂઆતને સ્પષ્ટપણે નકારી કાઢી હતી અને એવો પણ દાવો
 કર્યો હતો કે અકસ્માત કરનાર વાહન માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ધરાવતી
 અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતું ન હતું – અકસ્માત કરનાર ટૂંકના
 સંબંધમાં માત્ર માન્ય વીમા પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવું એ માલિક માટે તેના વાહનના
 ડ્રાઇવર દ્વારા કરાયેલા અવિચારી અને બેદરકારીભર્યા ડ્રાઇવિંગથી ઉદ્ભવતી તેની
 જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરવા વીમા કંપનીને જવાબદાર બનાવવા માટે પૂરતું ન

હતું – આમ, ટ્રિબ્યુનલે હાઈકોર્ટ દ્વારા પુષ્ટિ કરાયા મુજબ યોગ્ય કારણોસર વીમા કંપનીને કોઈપણ જવાબદારીમાંથી યોગ્ય રીતે મુક્ત કરી હતી.

મોટર વાહન અકસ્માત – વીમા કંપનીની જવાબદારી, ક્યારે મુક્ત થાય – વાહનના માલિકે વીમા પ્રમાણપત્ર રજૂ કર્યું હતું જે દર્શાવે છે કે વાહન વીમા કંપની દ્વારા અમર્યાદિત જવાબદારી માટે વ્યાપકપણે વીમાકૃત હતું – ઠેરવ્યું: જો વીમા કંપની તેનો બચાવ સ્થાપિત કરવામાં સફળ થાય તો પણ, ટ્રિબ્યુનલ અથવા અદાલત વીમા કંપનીને દાવેદારને ચુકાદાની રકમ ચૂકવવાનો અને બદલામાં વાહનના માલિક પાસેથી તે વસૂલ કરવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે – ન્યાયના ઉદ્દેશ્યો પૂરા કરવા માટે, વીમાદાતાએ કાયદા અનુસાર વાહનના માલિક પાસેથી તે વસૂલ કરવાની સ્વતંત્રતા સાથે, પ્રથમ તબક્કે દાવેદારને હાઈકોર્ટ દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી દાવાની રકમ ચૂકવવી પડશે.

નેશનલ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ સ્વર્ણ સિંહ અને અન્ય, [૨૦૦૪] ૧ એસસીઆર ૧૮૦ : (૨૦૦૪) ૩ એસસીસી ૨૯૭ – પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

કેસ લો સંદર્ભ

[૨૦૦૪] ૧ એસ.સી.આર. ૧૮૦ પેરા ૧૫ માં આધાર રાખવામાં આવ્યો

સિવિલ અપીલ અધિકારક્ષેત્ર : સિવિલ અપીલ નં. ૨૦૯૬૨/૨૦૧૭ .

ઓર્ડર નં. ૧૧૩૮/૨૦૦૦ માંથી પ્રથમ અપીલમાં અલ્હાબાદ ખાતેની

હાઈકોર્ટના તારીખ ૦૯.૧૦.૨૦૧૪ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે.

અપીલકર્તાઓ તરફથી: શર્વે સિંહ, સંજય સિંહ, રાજુવ સિંહ, વકીલો.

સામાવાળાઓ તરફથી: ઋષિ મલ્હોત્રા, વકીલ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ એ. એમ. ખાનવિલકર દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. આ અપીલ ઓર્ડર નં. ૧૧૩૮/૨૦૦૦ માંથી પ્રથમ અપીલમાં અલ્હાબાદ ખાતેની હાઈકોર્ટના તારીખ ૯ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૪ ના ચુકાદાની કાયદેસરતા અને યોગ્યતા સામે સવાલ ઉઠાવે છે, જેના દ્વારા મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલ, જિલ્લો અલ્હાબાદ દ્વારા ક્લેમ પિટિશન નં. ૨૧૫/૧૯૯૯ માં નોંધાયા મુજબ, ટ્રક નં. ડીઆઈએલ-૫૯૫૫ માન્ય લાયસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતી ન હતી તે આધાર પર સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપની દ્વારા યોગ્ય રીતે વીમાકૃત હોવા છતાં, વીમા કંપની (સામાવાળા નં. ૨) ને કોઈપણ જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરવા સંબંધિત તેની સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલા એકમાત્ર પ્રશ્નને નકારી કાઢીને હાઈકોર્ટ દ્વારા અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

૨. ક્લેમ પિટિશનમાં એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે તારીખ ૧૨.૦૮.૧૯૯૫ ના રોજ ઓમપ્રકાશ, સત્કૂ લાલના પુત્ર, ટ્રક નં. યુઆરએસ-૨૭૩૫ ચલાવી રહ્યા હતા ત્યારે સામેથી આવતી ગફલતભરી અને બેદરકારીપૂર્વક ચલાવાતી ટ્રક નં. ડીઆઈએલ-૫૯૫૫ એ તેને ટક્કર મારી હતી, જેના પરિણામે ઓમપ્રકાશ જીવલેણ ઈજાઓથી મૃત્યુ પામ્યા હતા. ક્લેમ પિટિશન મૃતક

ઓમપ્રકાશની વિધવા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી. ઓમપ્રકાશ અકસ્માત સમયે તેમના બાળકો પપ્પુ, ઉંમર ૧૬ વર્ષ, રામુ, ૧૨ વર્ષ, કુમારી ગીતા, ૧૪ વર્ષ, કુમારી નીતુ, ૧૦ વર્ષ, કુમારી ગુડિયા, ૮ વર્ષ અને તેમની માતા શ્રીમતી શિવરાણીને પાછળ છોડી ગયા હતા. મૃતક ઓમપ્રકાશની વિધવાએ ફોલ્ટ લાઇબેલિટી હેઠળ રૂ. ૭ લાખ અને નો ફોલ્ટ લાઇબેલિટી હેઠળ રૂ. ૨૫,૦૦૦/- ના વળતરનો દાવો કર્યો હતો. ઓમપ્રકાશની માતાએ અલગથી રૂ. ૫૦,૦૦૦/- ના વળતરનો દાવો કર્યો હતો. અકસ્માતની તારીખે, ઓમપ્રકાશ આશરે ૩૫ વર્ષની વયના હતા અને વ્યવસાયે ડ્રાઇવર હતા.

૩. હાઇકોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલી અને આ કોર્ટ સમક્ષ પુનરાવર્તિત કરાયેલી એકમાત્ર દલીલના સંદર્ભમાં, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વિચારવામાં આવેલા હકીકતના પાસાઓ પર વિસ્તૃત ચર્ચા કરવી અમારા માટે જરૂરી નથી, સિવાય કે એ જણાવવું કે ટ્રિબ્યુનલે, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના વિશ્લેષણ પર, ઠેરવ્યું હતું કે ટૂક નં. ડીઆઇએલ-૫૯૫૫ ના અવિચારી અને બેદરકારીભર્યા ડ્રાઇવિંગના કારણે થયેલા અકસ્માતમાં ઓમપ્રકાશનું મૃત્યુ થયું હતું. જોકે ટ્રિબ્યુનલે ક્લેમ પિટિશન અંશતઃ મંજૂર કરી હતી, છતાં તેણે સદરહુ સામાવાળા સામે ક્લેમ પિટિશન ફગાવી દઈને સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપનીને મુક્ત કરી હતી. ટ્રિબ્યુનલે સામાવાળા નં. ૩ શિવરાણીને રૂ. ૨૫,૦૦૦/- અને દાવેદાર નં. ૧ થી ૬ ને અરજીની તારીખથી ચુકવણીની તારીખ સુધી વાર્ષિક ૧૨% ના વ્યાજ સાથે રૂ. ૧,૭૫,૦૦૦/- ની રકમ મંજૂર કરી હતી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, અકસ્માત કરનાર વાહન ડીઆઇએલ-૫૯૫૫ ના માલિક - સામાવાળા નં. ૧

સામે કલેમ પિટિશન અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૪. સદરહુ નિર્ણય સામે અપીલકર્તાઓ/દાવેદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલમાં, હાઈકોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ હતો કે અકસ્માત કરનાર ટ્રક નં. ડીઆઈએલ-પલપપ સદરહુ વીમા કંપની દ્વારા યોગ્ય રીતે વીમાકૃત હોવા છતાં સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપનીને મુક્ત કરવામાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા લેવાયેલા વલણની શુદ્ધતા શું હતી. હાઈકોર્ટે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા લેવાયેલા અભિપ્રાયની પુષ્ટિ કરી કે ટ્રક એક જોગીન્દર સિંહ દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહી હતી, જેનું ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું, તે હકીકતને સાબિત કરવા માટે અકસ્માત કરનાર ટ્રકના માલિક દ્વારા કોઈ પ્લીડિંગ કે કોઈ પુરાવો રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો. હાઈકોર્ટે એ પણ નોંધ્યું હતું કે જોગીન્દર સિંહ અકસ્માત કરનાર વાહન ચલાવી રહ્યો હતો તેવું કોઈ અનુમાન હોઈ શકે નહીં. અપીલકર્તાઓએ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા લેવાયેલા અને હાઈકોર્ટ દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલા ઉપરોક્ત અભિપ્રાયને પડકાર્યો છે.

૫. અપીલકર્તાઓના જણાવ્યા મુજબ, વીમા કંપનીએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કોઈ પુરાવો રજૂ કર્યો ન હતો. પરિણામે, અકસ્માત કરનાર વાહન ડીઆઈએલ-પલપપ નો યોગ્ય રીતે વીમો લીધો હોવાથી, જે હકીકત વીમા પોલિસી રજૂ કરીને સાબિત થઈ ગઈ હતી, સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપની માટે પોતાની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થવું ખુદ્દું ન હતું. વીમા કંપની પાસે એવો બચાવ ઉપલબ્ધ હોવાથી કે અકસ્માત કરનાર વાહન કોઈ અધિકૃત વ્યક્તિ

અને/અથવા માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ન ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતું ન હતું, તેથી તે બચાવને સાબિત કરવો અને વિશેષ કરીને, અકસ્માત કરનાર વાહનના માલિક દ્વારા લેવાયેલી એવી રજૂઆતનું ખંડન કરવું વીમા કંપનીની ફરજ હતી કે અકસ્માત કરનાર વાહન માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ધરાવતી અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહ્યું હતું. આ દલીલના સમર્થન માટે, નેશનલ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિ. વિરુદ્ધ સ્વર્ણ સિંહ અને અન્ય, (૨૦૦૪) ૩ એસસીસી ૨૯૭ ના કેસમાં આ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૬. અમે અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી શર્વે સિંહ અને વીમા કંપની તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઋષિ મલ્હોત્રાને સાંભળ્યા છે.

૭. અમારી વિચારણા માટે ઉદ્ભવતા મુદ્દાના સંદર્ભમાં, અમે પ્રથમ ક્લેમ પિટિશન તરફ ધ્યાન દોરી શકીએ છીએ. ક્લેમ પિટિશનમાં અકસ્માત કરનાર વાહન ડીઆઈએલ-પ૯૫૫ ના ડ્રાઇવરના નામનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી. ક્લેમ પિટિશનમાં કરવામાં આવેલો દાવો એવો છે કે ઓમપ્રકાશ દ્વારા ચલાવવામાં આવતી ટ્રક નં. યુઆરએસ-૨૭૩૫ ને સામેથી અવિચારી અને બેદરકારીભર્યા ડ્રાઇવિંગથી આવતી અકસ્માત કરનાર ટ્રક નં. ડીઆઈએલ-પ૯૫૫ દ્વારા ટક્કર મારવામાં આવી હતી. અકસ્માત કરનાર ટ્રક ડીઆઈએલ-પ૯૫૫ ના માલિક - સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબમાં

પણ અકસ્માત કરનાર ટ્રક નં. ડીઆઈએલ-૫૯૫૫ ના ડ્રાઈવરના નામનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી. ખરેખર, સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ જવાબ એવો દાવો કરે છે કે વાહન નં. ડીઆઈએલ-૫૯૫૫ સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપની દ્વારા અમર્યાદિત જવાબદારી માટે વ્યાપકપણે વીમાકૃત હતું. વીમા પ્રમાણપત્રની વિગતો લેખિત નિવેદનમાં દર્શાવવામાં આવી છે. જોકે, લેખિત નિવેદનના ફક્ત ૧૮ માં, એવી અસ્પષ્ટ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કથિત બનાવની તારીખે, અકસ્માત કરનાર વાહન ડીઆઈએલ-૫૯૫૫ માન્ય ડ્રાઈવિંગ પરમિટ ધરાવતી અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતું હતું.

૮. કલેમ પિટિશનનો વિરોધ કરવા માટે સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપની દ્વારા દાખલ કરાયેલા લેખિત નિવેદનમાં, એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે દાવેદારોએ અકસ્માતની ઘટના અને અન્ય સંબંધિત બાબતો વિશે સખત સાબિતી આપવી જોઈએ. ત્યારબાદ એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે સામાવાળા નં. ૨ ની હેડ ઓફિસ દ્વારા સીધો કોઈ વીમો જારી કરવામાં આવતો નથી. વ્રાન્ય ઓફિસનું નામ કે જેના દ્વારા પ્રશ્નવાળું વાહન કથિત રીતે વીમાકૃત કરવામાં આવ્યું હતું તે જાહેર કરવામાં આવ્યું નથી અને તેની ગેરહાજરીમાં, વીમા પોલિસી શોધી કાઢવી મુશ્કેલ હતી. વધુમાં, મૂળ વીમા પોલિસી વીમાધારક અથવા વાહનના માલિક પાસેથી મંગાવવી પડશે. ત્યારબાદ એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે વાહનના કથિત માલિક (સામાવાળા નં. ૧) એ કોઈપણ દાવા વિશે જાણ કરી નથી કે દાવેદારોએ વીમા કંપની સમક્ષ કોઈ દાવો કર્યો નથી. લેખિત નિવેદનના ફક્ત ૨૯ માં, અકસ્માત કરનાર વાહનના માલિક સામાવાળા નં. ૧

દ્વારા લેવાયેલી રજૂઆતના સંબંધમાં સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા નીચે મુજબ દાવો કરવામાં આવ્યો છે:

“૨૯. અરજીમાં ક્યાંય પણ અથવા અરજીના કોલમ ૧૬ માં કથિત ડ્રાઇવરની વિગતો અથવા ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ આપવામાં આવ્યું નથી અને વિગતોની ગેરહાજરીમાં જવાબ આપનાર સામાવાળા માટે અકસ્માતની કથિત તારીખે ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ અને તેની માન્યતા નક્કી કરવી તદ્દન અશક્ય છે, તેથી અકસ્માતની કથિત તારીખે જો કોઈ ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ હોય અને તેની માન્યતા હોય તો તે નકારવામાં આવે છે. જવાબ આપનાર સામાવાળાને કોઈપણ ચુકાદાની ચુકવણી માટે જવાબદાર ગણી શકાય નહીં, સિવાય કે એ સાબિત થાય કે કથિત અકસ્માતમાં કથિત રીતે સંકળાયેલ વાહન તેના માલિકના નિયંત્રણ હેઠળ અને યોગ્ય પરવાનગી સાથે તેના અધિકૃત ડ્રાઇવર દ્વારા માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ હેઠળ અને મોટર વાહન અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ જરૂરી માન્ય રોડ પરમિટ, ફિટનેસ, રોડ ટેક્સ વગેરે હેઠળ ચલાવવામાં આવતું હતું અને કથિત વીમા પોલિસીના નિયમો અને શરતોના સંપૂર્ણ પાલન સાથે ચલાવવામાં આવતું હતું.”

સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા દાખલ કરાયેલા લેખિત નિવેદનમાંના અન્ય કથનોને પુનઃઉદ્ધૃત કરવા જરૂરી નથી.

૯. આ પ્લીડિંગ્સના આધારે, ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ બાબત આગળ વધી.

સ્વીકાર્ય રીતે, વાહનના માલિક સામાવાળા નં. ૧ એ લેખિત નિવેદનમાં લીધેલી તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં કોઈ પુરાવો રજૂ કર્યો ન હતો કે અકસ્માત કરનાર વાહન માન્ય ડ્રાઇવિંગ પરમિટ ધરાવતી અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતું હતું. સામાવાળા નં. ૧ એ માત્ર જોગીન્દર સિંહ નામના વ્યક્તિનું કથિત ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ રજૂ કર્યું હતું. ટ્રિબ્યુનલે સદરહુ ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સની નોંધ લીધી પરંતુ જોયું કે વાહનના માલિકે ક્યાંય પણ એવો દાવો કર્યો નથી કે અકસ્માત સમયે ટ્રક નં. ડીઆઈએલ-પ્લપ્પ વાસ્તવમાં સદરહુ જોગીન્દર સિંહ દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહી હતી. પ્લીડિંગ્સના આધારે, ટ્રિબ્યુનલે મુદ્દા નં. ૩ ઘડ્યો અને વીમા કંપનીની તરફેણમાં નીચે મુજબ તેનો જવાબ આપ્યો:

“મુદ્દા નં. ૩: શું ટ્રક નં. ડીઆઈએલ-પ્લપ્પ માન્ય અને અસરકારક ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહી ન હતી?

જેમ કે અગાઉ જણાવવામાં આવ્યું છે કે, ટ્રક નં. ડીઆઈએલ-પ્લપ્પ ના માલિકે જોગીન્દર સિંહ નામના વ્યક્તિનું મૂળ ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ રજૂ કર્યું છે પરંતુ તેમણે ક્યાંય પણ ઉલ્લેખ કર્યો નથી કે અકસ્માત સમયે જોગીન્દર સિંહ તેમની ટ્રક ચલાવી રહ્યો હતો. માલિકે વીમા પોલિસીની ફોટોકોપી રજૂ કરી છે જેમાં ફક્ત ૫ પરંતુક એ માં લખ્યું છે કે જ્યારે ડ્રાઇવર માન્ય અને અસરકારક ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ધરાવતો હોય ત્યારે વીમા કંપની જવાબદાર રહેશે. વાહનના માલિકે સાબિત કર્યું નથી કે તેમનો ડ્રાઇવર માન્ય અને અસરકારક ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ધરાવતો હતો. આ મુદ્દો

નકારાત્મક રીતે નક્કી કરવામાં આવે છે.”

૧૦. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા લેવાયેલા આ વલણને દાવેદારો દ્વારા હાઇકોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યું હતું. વીમા કંપનીની જવાબદારી સિવાય હાઇકોર્ટ સમક્ષ અન્ય કોઈ દલીલ કરવામાં આવી ન હતી. હાઇકોર્ટે, રેકૉર્ડનું વિશ્લેષણ કર્યા પછી, નીચેના શબ્દોમાં સદરહુ દલીલને નકારી કાઢી હતી:

“૫. આ કોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે, શું ટ્રક નં. ડીઆઈએલ પ૯૫૫ માન્ય લાયસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહી ન હતી તેવું ઠેરવીને વીમા કંપનીને જવાબદાર ન ગણીને યોગ્ય રીતે મુક્ત કરવામાં આવી છે. આ કોર્ટે વિચારવું પડશે કે મુદ્દા નં. ૩ ના સંબંધમાં નોંધાયેલ તારણ સાચું છે કે નહીં. ૬. અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ એ હકીકતનો વિરોધ કરી શક્યા નથી કે ઉપરોક્ત ટ્રક શ્રી જોગીન્દર સિંહ દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહી હતી તેવું વાસ્તવિક હકીકત તરીકે દર્શાવવા માટે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કોઈ પ્લીડિંગ કે પુરાવો રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી. એ બાબતમાં કોઈ વિવાદ નથી કે ઉપરોક્ત વાહનના માલિકે શ્રી જોગીન્દર સિંહના નામનું ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ રજૂ કર્યું હતું પરંતુ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કોઈપણ તબક્કે એવી રજૂઆત કરવામાં આવી નથી કે રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યું નથી કે શ્રી જોગીન્દર સિંહ તે વ્યક્તિ હતા જે ઉપરોક્ત ટ્રક ચલાવી રહ્યા હતા. આ હકીકત ટ્રિબ્યુનલે વાદગ્રસ્ત હુકમમાં નીચે મુજબ નોંધી છે:

‘જોગીન્દર સિંહ કો પ્રસ્તુત કિયા ગયા હૈ પરંતુ જોગીન્દર સિંહ ટ્રક નં. ૫૯૫૫ કા ચાલક થા ચહ કહીં પર ભી નહીં કહા ગયા હૈ.’

૭. અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ આ હકીકતનો વિરોધ કરી શક્યા નથી. હકીકતના ઉપરોક્ત નિવેદનને ધ્યાનમાં રાખીને કે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તેની રજૂઆત કે સાબિતી કરવામાં આવી ન હતી, વાહનના માલિક દ્વારા શ્રી જોગીન્દર સિંહના ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સની માત્ર રજૂઆત એવું અનુમાન ઊભું કરી શકતી નથી કે તેઓ વાહન ચલાવતી વ્યક્તિ હતા. તેથી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણોમાં કોઈપણ રીતે ક્ષતિ કાઢી શકાતી નથી. અન્ય કોઈ દલીલ કરવામાં આવી નથી.”

૧૧. પ્રશ્ન એ છે કે: શું અકસ્માત કરનાર વાહન નં. ડીઆઈએલ-૫૯૫૫ સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપની દ્વારા યોગ્ય રીતે વીમાકૃત હતું તે હકીકત પોતે જ વીમા કંપનીને જવાબદાર બનાવશે? આ કોર્ટે નેશનલ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૪૯(૨) (એ)(૨) હેઠળ વીમા કંપનીને ઉપલબ્ધ બચાવોની નોંધ લીધી છે. વીમા કંપની એવો બચાવ લેવા માટે હકદાર છે કે અકસ્માત કરનાર વાહન અનધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતું હતું અથવા વાહન ચલાવતી વ્યક્તિ પાસે માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ન હતું. પુરાવાનો બોજો વીમા કંપની પર ત્યારે જ ખસે જ્યારે અકસ્માત કરનાર વાહનનો માલિક તેની જાણકારીમાં રહેલી પાયાની હકીકતોની રજૂઆત કરે અને સાબિત કરે કે અકસ્માત કરનાર વાહનના ડ્રાઇવરને તેના દ્વારા વાહન ચલાવવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવ્યો હતો અને સંબંધિત સમયે તેની

પાસે માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ હતું. વર્તમાન કેસમાં, અકસ્માત કરનાર વાહનના માલિક સામાવાળા નં. ૧ એ લેખિત નિવેદનમાં માત્ર એક અસ્પષ્ટ રજૂઆત કરી હતી કે અકસ્માત કરનાર વાહન ડીઆઈએલ-૫૯૫૫ માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહ્યું હતું. તેમણે ડ્રાઇવરનું નામ અને તેની અન્ય વિગતો જાહેર કરી ન હતી. આ ઉપરાંત, સામાવાળા નં. ૧ આ રજૂઆતના સમર્થનમાં સાક્ષીના પાંજરામાં હાજર થયા ન હતા અથવા કોઈ સાક્ષીની તપાસ કરી ન હતી. સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપનીએ લેખિત નિવેદનમાં તે રજૂઆતને સ્પષ્ટપણે નકારી કાઢી છે અને એવો પણ દાવો કર્યો છે કે અકસ્માત કરનાર વાહન માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ધરાવતી અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતું ન હતું. અકસ્માત કરનાર વાહનના માલિક સામાવાળા નં. ૧ એ એક જોગીન્દર સિંહના ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ સિવાય કોઈ પુરાવો રજૂ કર્યો ન હતો, પ્લીડિંગ્સમાં કે પુરાવામાં કોઈ ચોક્કસ વલણ લીધા વિના કે તે જ જોગીન્દર સિંહ વાસ્તવમાં સંબંધિત સમયે પ્રશ્નવાળું વાહન ચલાવવા માટે અધિકૃત હતો. માત્ર ત્યારે જ પુરાવાનો બોજો ખસે, જેનાથી સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપની માટે આવા પુરાવાનું ખંડન કરવું અને તેના બચાવને સાબિત કરવા માટે અન્ય પુરાવા રજૂ કરવા જરૂરી બને. અકસ્માત કરનાર ટ્રકના સંબંધમાં માત્ર માન્ય વીમા પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવું એ સામાવાળા નં. ૧ માટે તેના વાહનના ડ્રાઇવર દ્વારા કરાયેલા અવિચારી અને બેદરકારીભર્યા ડ્રાઇવિંગથી ઉદ્ભવતી તેની જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરવા વીમા કંપનીને જવાબદાર બનાવવા માટે પૂરતું ન હતું. અકસ્માત કરનાર વાહનના માલિક દ્વારા

પાયાની હકીકતો રજૂ કરવામાં આવે અને સાબિત કરવામાં આવે તે પછી જ માન્ય વીમા પોલિસીના આધારે વીમા કંપની પર જવાબદારી લાદી શકાય છે – કે વાહન માત્ર યોગ્ય રીતે વીમાકૃત હતું એટલું જ નહીં પરંતુ તે માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ધરાવતી અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા પણ ચલાવવામાં આવતું હતું. લેખિત નિવેદનમાં ડ્રાઇવરનું નામ જાહેર કર્યા વિના અથવા સમર્થનમાં રજૂ કરાયેલ ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સની નકલ એવી વ્યક્તિની હતી કે જે વાસ્તવમાં સંબંધિત સમયે અકસ્માત કરનાર વાહન ચલાવવા માટે અધિકૃત હતી તે હકીકતને સાબિત કરવા માટે કોઈ પુરાવો રજૂ કર્યા વિના, વાહનના માલિક પોતાની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થયા હોવાનું કહી શકાય નહીં. અકસ્માત કરનાર વાહનના માલિક દ્વારા આવી પાયાની હકીકતોની રજૂઆત અને સાબિતી થયા પછી જ વીમા કંપની જવાબદાર બને છે.

૧૨. વર્તમાન કેસમાં, ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તાઓના દાવાને સ્વીકાર્યો છે. જોકે, તેણે યોગ્ય કારણોસર સામાવાળા નં. ૨ વીમા કંપનીને કોઈપણ જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરી છે. હાઈકોર્ટે પણ તે અભિપ્રાયની પુષ્ટિ કરી છે. તેણે યોગ્ય રીતે ઠેરવ્યું છે કે જોગીન્દર સિંહ સંબંધિત સમયે અકસ્માત કરનાર વાહન ચલાવી રહ્યો હતો તેવું કોઈ અનુમાન હોઈ શકે નહીં.

૧૩. ભલે ગમે તે હોય, અપીલકર્તાઓ – દાવેદારો દ્વારા (હાઈકોર્ટ સમક્ષ કે આ અપીલમાં અમારી સમક્ષ) ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરાયેલા વળતરની રકમ અંગે કોઈ ફરિયાદ કરવામાં આવી નથી. તેથી, તે મુદ્દો કોઈ ચકાસણીની માંગ

કરતો નથી. તેવી જ રીતે, વાહનના માલિક (સામાવાળા નં. ૧) એ વીમા કંપની (સામાવાળા નં. ૨) ની તરફેણમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલા ટ્રિબ્યુનલના તારણોને પડકાર્યા નથી, જેમાં એ હકીકત પણ સામેલ છે કે વાહન એવી વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતું હતું કે જેની પાસે સંબંધિત સમયે માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ન હતું.

૧૪. હવે પછીનો પ્રશ્ન એ છે કે: શું આ કેસની વાસ્તવિક પરિસ્થિતિમાં વાહનના માલિક (સામાવાળા નં. ૧) પાસેથી તે વસૂલ કરવાની સ્વતંત્રતા સાથે વીમા કંપનીને દાવાની રકમ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપી શકાય અને આપવો જોઈએ? આ મુદ્દાનો જવાબ નેશનલ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપવામાં આવ્યો છે. તે કેસમાં, વીમા કંપની દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે એકવાર વીમા કંપની દ્વારા લેવાયેલો બચાવ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે, પછી તે વીમા કંપનીને મુક્ત કરવા અને માત્ર વાહનના માલિક અને/અથવા ડ્રાઇવર પર જ જવાબદારી નક્કી કરવા માટે બંધાયેલ છે. જોકે, આ કોર્ટે ઠેરવ્યું હતું કે જો વીમા કંપની તેનો બચાવ સ્થાપિત કરવામાં સફળ થાય તો પણ, ટ્રિબ્યુનલ અથવા અદાલત વીમા કંપનીને દાવેદાર(ઓ)ને ચુકાદાની રકમ ચૂકવવાનો અને બદલામાં વાહનના માલિક પાસેથી તે વસૂલ કરવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે. ત્રણ ન્યાયાધીશોની પીઠે, આ મુદ્દા પર અગાઉના નિર્ણયોનું વિશ્લેષણ કર્યા પછી, ઠેરવ્યું હતું કે સદરહુ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતથી વિચલિત થવાનું કોઈ કારણ નથી. ફક્ત ૧૦૭ માં, કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“જોકે, અમે એ ઉમેરવા માંગીએ છીએ કે ટ્રિબ્યુનલ અને અદાલતે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોની વિચારણા પર આવો નિર્દેશ જારી કરવા માટે તેમના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવો જ જોઈએ અને જો આવો નિર્દેશ જારી કરવામાં આવ્યો હોય, તો હકીકતનું એવું તારણ કાઢવા છતાં કે વીમાદાતા એ સાબિત કરવામાં સફળ થયા છે કે વીમાધારકે અધિનિયમની કલમ ૧૪૯ ની પેટા-કલમ (૨) ના ખંડ (એ) ના પેટા-ખંડ (૨) હેઠળ પરિકલ્પિત વીમા કરારનો ભંગ કર્યો છે, વીમા કંપની અધિનિયમની કલમ ૧૬૫ અને ૧૬૮ ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને તે જ ચુકાદાના અમલમાં વાહનના માલિક અથવા ડ્રાઈવર પાસેથી ચુકાદાની રકમ વસૂલ કરવા માટે હકદાર રહેશે. જોકે, ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની કાર્યવાહીમાં તપાસના મર્યાદિત અવકાશને ધ્યાનમાં રાખીને જો તે આમ કરવામાં અસમર્થ હોય, તો વીમા કંપની સંજોગો અનુસાર વાહનના માલિક અથવા ડ્રાઈવર અથવા બંને સામે તે માટે અલગ કાર્યવાહી શરૂ કરી શકે છે. તે અપવાદરૂપ કેસો ત્યારે ઉદ્ભવી શકે છે જ્યારે વીમાદાતાને પછીના તબક્કે પુરાવા ઉપલબ્ધ થાય અથવા તેના ધ્યાને આવે અથવા એક યા બીજા કારણસર વીમાદાતાને બચાવ કરવાની બિલકુલ તક આપવામાં આવી ન હોય. આવી કાર્યવાહીનો આશરો ત્યારે પણ લઈ શકાય છે જ્યારે ભોગ બનનાર અને વાહનના માલિક વચ્ચે કપટ અથવા મેળાપીપણું શોધી કાઢવામાં આવે અથવા પછીના તબક્કે વીમાદાતાની જાણમાં આવે.”

વધુમાં, ફકરા નં. ૧૧૦ માં, કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“૧૧૦. આ અરજીઓમાં ઉઠાવવામાં આવેલા વિવિધ મુદ્દાઓ પર અમારા તારણોનો સારાંશ નીચે મુજબ છે:

(૧) થર્ડ પાર્ટી જોખમો સામે વાહનોના ફરજિયાત વીમાની જોગવાઈ કરતું મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ નું પ્રકરણ ૧૧ એ મોટર વાહનોના ઉપયોગથી થતા અકસ્માતોના ભોગ બનેલાઓને વળતર દ્વારા રાહત આપવા માટેનો એક સામાજિક કલ્યાણ કાયદો છે. તમામ વાહનોના ફરજિયાત વીમા કવરેજની જોગવાઈઓ આ સર્વોચ્ચ ઉદ્દેશ્ય સાથે છે અને અધિનિયમની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન સદરહુ ઉદ્દેશ્યને અસરકારક બનાવવા માટે થવું જોઈએ.

(૨) મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૬૩એ અથવા કલમ ૧૬૬ હેઠળ દાખલ કરાયેલી કલેમ પિટિશનમાં વીમાદાતા સદરહુ અધિનિયમની કલમ ૧૪૯(૨)(એ)(૨) ની શરતો અનુસાર બચાવ ઉઠાવવા માટે હકદાર છે.

(૩) પોલિસીની શરતનો ભંગ, દા.ત. ડ્રાઇવરની ગેરલાયકાત અથવા ડ્રાઇવરનું અમાન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ, જે કલમ ૧૪૯ ની પેટા-કલમ (૨)(એ)(૨) માં સમાવિષ્ટ છે, તે વીમાદાતા દ્વારા જવાબદારી ટાળવા માટે વીમાધારક દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોવાનું સાબિત થવું જોઈએ. સંબંધિત સમયે ડ્રાઇવિંગ માટે ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સની માત્ર ગેરહાજરી,

નકલી કે અમાન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ અથવા ડ્રાઇવરની ગેરલાયકાત એ વીમાધારક અથવા થર્ડ પાર્ટીઓ સામે વીમાદાતાને ઉપલબ્ધ બચાવો નથી. વીમાધારક પ્રત્યેની પોતાની જવાબદારી ટાળવા માટે, વીમાદાતાએ સાબિત કરવું પડશે કે વીમાધારક બેદરકારી માટે દોષિત હતો અને યોગ્ય રીતે લાઇસન્સ ધરાવતા ડ્રાઇવર અથવા સંબંધિત સમયે વાહન ચલાવવા માટે ગેરલાયક ન હોય તેવા ડ્રાઇવર દ્વારા વાહનોના ઉપયોગ અંગેની પોલિસીની શરત પૂરી કરવાની બાબતમાં વાજબી કાળજી લેવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.

(૪) જોકે, વીમા કંપનીઓએ પોતાની જવાબદારી ટાળવા માટે સદરહુ કાર્યવાહીમાં ઉઠાવવામાં આવેલા ઉપલબ્ધ બચાવ(ઓ) માત્ર સ્થાપિત કરવાના નથી પરંતુ વાહનના માલિક તરફથી 'ભંગ' પણ સ્થાપિત કરવો પડશે; જે માટે સાબિતીનો બોજો તેમના પર રહેશે.

(૫) અદાલત એવો કોઈ માપદંડ નક્કી કરી શકતી નથી કે સદરહુ બોજો કેવી રીતે મુક્ત કરવામાં આવશે, કારણ કે તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખશે.

(૬) જ્યાં વીમાદાતા સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન ડ્રાઇવર દ્વારા માન્ય લાયસન્સ ધરાવવા અથવા વાહન ચલાવવાની તેની યોગ્યતા અંગેની પોલિસીની શરતના સંબંધમાં વીમાધારક તરફથી થયેલો ભંગ સાબિત કરવામાં સક્ષમ હોય ત્યાં પણ, વીમાદાતાને વીમાધારક પ્રત્યેની પોતાની

જવાબદારી ટાળવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં સિવાય કે ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સની શરત પરનો સદરહુ ભંગ એટલો મૂળભૂત હોય કે જે અકસ્માતના કારણમાં ફાળો આપતો જણાય. ટ્રિબ્યુનલો પોલિસીની શરતોનું અર્થઘટન કરતી વખતે અધિનિયમની કલમ ૧૪૯(૨) હેઠળ વીમાધારકને ઉપલબ્ધ બચાવોને મંજૂરી આપવા માટે 'મુખ્ય હેતુનો નિયમ' અને 'મૂળભૂત ભંગ' નો ખ્યાલ લાગુ કરશે. (૭) ડ્રાઇવર દ્વારા રજૂ કરાયેલ ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ (નકલી કે અન્યથા) કાયદાની જરૂરિયાતો પૂર્ણ કરતું નથી તે શોધી કાઢવા માટે માલિકે વાજબી કાળજી લીધી છે કે કેમ તે પ્રશ્ન દરેક કેસમાં નક્કી કરવો પડશે.

(૮) xxx

(૯) xxx

(૧૦) જ્યાં અધિનિયમ હેઠળ દાવાની સુનાવણી પર ટ્રિબ્યુનલ એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચે છે કે વીમાદાતાએ પેટા-કલમ (૭) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૪૯(૨) ની જોગવાઈઓ અનુસાર પોતાનો બચાવ સંતોષકારક રીતે સાબિત કર્યો છે, જેમ કે આ કોર્ટ દ્વારા ઉપર અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું છે, ત્યાં ટ્રિબ્યુનલ નિર્દેશ આપી શકે છે કે ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદા હેઠળ ત્રીજા પક્ષકારને ચૂકવવા માટે ફરજ પાડવામાં આવેલ વળતર અને અન્ય રકમો માટે વીમાધારક દ્વારા વીમાદાતાને ભરપાઈ કરવા માટે વીમાધારક જવાબદાર છે. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા દાવાનો આવો નિર્ણય

અમલપાત્ર રહેશે અને વીમાધારક પાસેથી વીમાદાતાને મળવાપાત્ર જણાતી રકમ અધિનિયમની કલમ ૧૭૪ હેઠળ જમીન મહેસૂલની બાકી રકમ તરીકે તે જ રીતે કલેક્ટરને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જારી કરાયેલા પ્રમાણપત્ર પર વસૂલ કરી શકાશે. જમીન મહેસૂલની બાકી રકમ તરીકે વસૂલાત માટેનું પ્રમાણપત્ર માત્ર ત્યારે જ જારી કરવામાં આવશે જો, અધિનિયમની કલમ ૧૬૮ ની પેટા-કલમ (૩) દ્વારા જરૂરી મુજબ વીમાધારક ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ચુકાદો જાહેર કર્યાની તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર વીમાદાતાની તરફેણમાં મંજૂર કરાયેલી રકમ જમા કરાવવામાં નિષ્ફળ જાય. (૧૧) પેટા-કલમ (૪) માં નીચે પરંતુક સાથે સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અને પેટા-કલમ (૫) કે જે વીમા કરાર હેઠળ ચૂકવેલી રકમ વીમાધારક વતી વસૂલ કરવા માટે વીમાદાતાને સક્ષમ બનાવવા માટે તેમાં દર્શાવેલ ચોક્કસ આકસ્મિકતાઓને આવરી લેવાનો હેતુ ધરાવે છે તેનો આશરો ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા લઈ શકાય છે અને આપેલ હકીકતો અને સંજોગોમાં તેમના આંતરિક દાવાઓનો નિર્ણય પીડિતોના દાવાઓના નિર્ણયમાં વિલંબ કરી શકે તેવા કિસ્સાઓમાં નિયમિત અદાલત સમક્ષના ઉપાય તરફ તેમને મોકલીને વીમાધારક સામેના વીમાદાતાના દાવાઓ અને બચાવો સુધી લંબાવી શકાય છે.”

૧૫. પ્રસ્તુત કેસમાં, વાહનના માલિક (સામાવાળા નં. ૧) એ વીમા પ્રમાણપત્ર રજૂ કર્યું હતું જે દર્શાવે છે કે વાહન નં. ડીઆઈએલ-૫૯૫૫ સામાવાળા નં. ૨ (વીમા કંપની) દ્વારા અમર્યાદિત જવાબદારી માટે વ્યાપકપણે

વીમાફત હતું. નેશનલ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા સિદ્ધાંતને લાગુ કરતાં, ન્યાયના ઉદ્દેશ્યો પૂરા કરવા માટે, વીમાદાતા (સામાવાળા નં. ૨) પ્રથમ તબક્કે અપીલકર્તાઓને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી દાવાની રકમ ચૂકવશે, જેમાં કાયદા અનુસાર વાહનના માલિક (સામાવાળા નં. ૧) પાસેથી તે વસૂલ કરવાની સ્વતંત્રતા રહેશે.

૧૬. તદનુસાર, અપીલ એ હદે મંજૂર કરવામાં આવે છે કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી અને હાઈકોર્ટ દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલી વળતરની રકમ પ્રથમ તબક્કે વીમાદાતા (સામાવાળા નં. ૨) દ્વારા ચૂકવવામાં આવશે અને સંતોષવામાં આવશે, જેમાં કાયદા અનુસાર વાહનના માલિક (સામાવાળા નં. ૧) પાસેથી તે વસૂલ કરવાની સ્વતંત્રતા રહેશે.

૧૭. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ વિના ઉપરોક્ત શરતોમાં અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and

official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====